

שתי משניות ליום משנה שלמה

י"ל ע"י משנה שלמה

העמותה להנחלת אהבת התורה ואהבת ישראל (ע"ר)

מס' עמותה: 580553329

משנה שלמה עמותה להנחלת אהבת התורה ואהבת ישראל (ע"ר)

טל': 052-5802345 מייל: mishna.shlema@gmail.com כתובת: עין שמש 23 גני תקווה 55900

פרויקט שתי משניות ליום - לעילוי נשמת הרה"ק רבי אברהם מתתיהו ב"ר מנחם נחום זצוק"ל כ"ק האדמו"ר מסטנשט הרה"ק רבי חיים זאנוויל ב"ר משה זצוק"ל כ"ק אדמו"ר מריבניץ

"תנא דבי אליהו כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן העולם הבא שנאמר: "הליכות עולם לו" אל תיקרי הליכות אלא הלכות". - רש"י: הלכות - משנה וברייתא, הלכה למשה מסיני.

הלימוד היומי לעילוי נשמת מרת חנה רחל אדל וועג ע"ה ב"ר משה בן ציון הי"ד גבריאל ב"ר יעקב יצחק עדני ע"ה הרה"ק רבי חיים אבישלוס ב"ר עזרא אליהו כהן זצוק"ל

משנה ד'

הורו בית דין להתיר את האסור, **וַיִּדַע אֶחָד מֵהֶן** מחברי בית הדין **שְׁטָעוּ** שביט דין טעה בפסיקתו, **וְאָמַר לָהֶן** אותו חבר בית הדין אמר לשאר חברי בית הדין: **טוֹעִין אַתֶּם** במה שפסקתם ויש לאסור את שהתרתם. **אוּ שְׁלֹא הָיָה** נוכח **מִפְּלֵא** החכם הגדול שהוא ראש הישיבה **שֶׁל בֵּית דִּין שָׁם** באותה ישיבה של בית הדין שבה פסקו את אותה פסיקה, **אוּ שֶׁהָיָה אֶחָד מֵהֶן** מחברי בית הדין **גֵּר** שהתגייר, **אוּ מִמְזֵר** שנולד מאשת איש או שנולד משאר איסורי עריות, **אוּ נִתִּין** אחד מן הגבעונים שהתגיירו בזמן יהושע בן נון*, **אוּ זָקֵן שְׁלֹא רָאָה לוּ בָּנִים** שאין לו ילדים**. המשותף לכל אלו הארבעה שאינם ראויים / יכולים לשמש כחברי בין דין, **הָרִי אֵלּוּ פְּטוּרִין** בכל המקרים הנ"ל, אם פסקו בית דין להתיר את האסור ועשו הקהל על סמך פסיקה זו, בית דין פטורים מקרבן, ואילו כל מי שעשה מעשה על פיהם חייב קרבן חטאת כדין כל יחיד שחוטא. את כל המקרים הללו שפוטרים את בית הדין מקרבן למדים מן הפסוק "ואם כל עדת ישראל ישגו" ולמדים מהמילה 'כל' שצריך שכל חברי בית הדין יסכימו לפסק פה אחד, וכן לומדים שצריך שראש בית הדין יהיה בדיון, כדי שיוכלו ללמוד ממנו מה ההלכה הנכונה, ומניין למדים שאם היה גר ממזר או נתין מבין חברי בית הדין הפסיקה לא נחשבת ובית הדין פטורים מקרבן.. **שְׁנֵאמַר** נכתב בפסוק **כָּאֵן** בעניין בית דין ששגו: **"עֲדָה"** (ויקרא, ד, יג) המילה עדה, **וְנֵאמַר** ונכתב **לְהֵלֵן** בהמשך בספר במדבר בעניין המשפט של רוצח בשגגה גם המילה עדה: **"עֲדָה"** (במדבר לה, כד), ולומדים מכך... **מָה** כמו שהכוונה במילה **"עֲדָה"** **הָאֲמוּרָה לְהֵלֵן** שנאמרה בעניין רוצח בשגגה שהינה דיני נפשות - **עַד שִׁיְהִיוּ פְּלִס רְאוּיִין לְהוֹרָאָה** צריך שכל חברי בית הדין יהיו ראויים לשמש כחברי בית דין**, **אִף "עֲדָה" הָאֲמוּרָה כָּאֵן** בעניין בית דין שטעו - **עַד שִׁיְהִיוּ פְּלִס רְאוּיִים לְהוֹרָאָה** צריך שכל חברי בית הדין שפסקו את הפסק יהיו ראויים לשמש כחברים (דיינים) בבית דין. **הורו בית דין** להתיר את האסור **שוֹגְגִין** בשוגג, **וְעָשׂוּ כָּל הַקֵּהל שׁוֹגְגִין** והציבור עשה מעשה על סמך פסיקת בית דין - **מְבִיאִין** בית הדין **פֶּר** קרבן פר העלם דבר של ציבור וכל הציבור שעשו פטורים מקרבן, לפי שעשו על דעת בית דין. אבל... **מְזִידִין** אם בית הדין פסקו במזיד (בכוונה) להתיר את האסור, **וְעָשׂוּ שׁוֹגְגִין** והציבור עבר על האיסור בשגגה לפי שסמכו על בית הדין - **מְבִיאִין** כל אחד מהציבור שעבר על האיסור צריך להביא לקרבן **כִּשְׁבָּה וְשִׁעִירָה** כשבה, או שעירה כקרבן חטאת, כדין כל יחיד שחוטא, אבל בית דין פטורים מלהביא קרבן לפי שעשו במזיד וכל מי שעושה במזיד פטור מקרבן. אבל אם היו בית דין **שוֹגְגִין** פסקו בית הדין בשוגג

רבינו עובדיה מרטנורא וידע אחד מהן שטעו וכו' - דאמר קרא (ויקרא ד') "ואם כל עדת ישראל ישגו", עד שיהיו כולם מסכימים בשגגה. מופלא של בית דין - הגדול שבהן, ראש הישיבה. זקן שלא ראה בנים - אינו ראוי לדון דיני נפשות, שסתמו שהוא אכזרי ולא ירחם. ונאמר להלן עדה - ושפטו העדה. מה עדה האמורה להלן וכו' - שנאמר בסנהדרין (במדבר י"א) "והתיצבו שם עמך", בדומין לך, מיוחסין כמותך. פרט לגר ולנתין ולממזר שאינן ראויין לימנות בסנהדרין. מזידין - שידעו בית דין שזהו אסור, פטורים מקרבן צבור, דמוזיד לאו בר קרבן הוא. והעושים שוגג, מביאים כשבה או שעירה חטאת יחיד. שוגגים ועשו מזידין, אלו ואלו פטורים - בית דין פטורים שהרי לא עשו הקהל מפי הוראתם ולא תלו מעשיהם בבית דין, שהרי ידעו שביט דין טעו. וכל העושים פטורים, שהרי מזידין הן, ומזיד לאו בר קרבן הוא.

לעילוי נשמת

מורי ורבי הרה"ק יצחק יגן ב"ר יעקב ורחל זצוק"ל מור"ר אבי דוד שלום ב"ר שלמה דב וברכה שיפמן ע"ה הרבנית פעריל דבורה ע"ה בת הרב ישראל צבי יאיר מרת חיה רויזא בת מוה"ר נטע צבי שלאינגר ע"ה

לקבלת המשנה היומית למייל או לוצאפ ולהנצחות

ניתן לשלוח מייל לכתובת: mishna.shlema@gmail.com

או לשלוח הודעה לנייד: 052-5802345 או: 053-4287288

להתיר את האסור, וְעָשׂוּ מְזִידִין וידעו הציבור שביית דין טעה ואף על פי כן עברו על האיסור בכוונה (במזיד) - הָרִי אֵלוּ פְטוּרִין בית דין פטורים מקרבן, לפי שהציבור ידעו שביית דין טעה, לכן כשעשו לא היה זה על סמך דעת בית הדין, אלא על דעת עצמם והציבור פטורים מקרבן לפי שעברו על האיסור במזיד וכל העושה במזיד פטור מקרבן.

* ונקראים נתינים על שנתן אותם יהושע להיות חוטבי עצים ושואבי מים
** ואינו ראוי להיות דיין בדיני נפשות, לפי שאדם שאין לו ילדים אין בו את מידת הרחמים
*** מי הם הראויים לשמש כחברים בבית דין למדים מן הפסוק "ונשאו אתך במשא העם" (במדבר יא, יז) שאומר הקב"ה למשה שיש צורך שאותם שבעים הזקנים שיאסוף משה כחברי הסנהדרין יהיו כמותו - דומים לך, מיוחדים כמוך, יצאו גר, ממזר ונתין שאין להם ייחוס, ולכן לא יכולים לשמש כחברי בית דין.

משנה ה'

הורו בית דין והתירו בטעות דבר איסור, וְעָשׂוּ ועברו על האיסור **כָּל הַקְּהָל** כל עם ישראל **או רבן** רוב עם ישראל **על פיהם** על סמך אותה פסיקה של בית הדין הגדול - **מְבִיאִין פֶּר** צריכים בית הדין להביא קרבן פר העלם דבר של ציבור, **וּבַעֲבוּדָה זָרָה** ואם התירו בית הדין בטעות דבר מאיסורי עבודה זרה ועברו כל / רוב ישראל על האיסור על סמך פסק בית הדין - **מְבִיאִין** בית הדין **פֶּר וְשְׁעִיר*** פר לעולה ושעיר כקרבן חטאת **דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר** שסובר, שמה שנכתב 'והקריבו הקהלי' (בשאר איסורים) וכן מה שנכתב 'ועשו כל העדה פר.. ושעיר' (באיסור עבודה זרה) הכוונה לבית הדין הגדול שהם אלו שצריכים להביא את הקרבנות האמורים. **רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: שְׁנַיִם עֶשְׂרֵי שְׁבָטִים מְבִיאִין שְׁנַיִם עֶשְׂרֵי פָרִים, וּבַעֲבוּדָה זָרָה - מְבִיאִין שְׁנַיִם עֶשְׂרֵי פָרִים וְשְׁנַיִם עֶשְׂרֵי שְׁעִירִים** שסובר רבי יהודה שכל שבט נקרא קהל, כמו שנכתב 'ונתתיך לקהל עמים' (רמז לשבט בנימין) ולכן גם אצלנו כאשר נכתב 'והקריבו הקהלי' הכוונה היא שכל שבט בנפרד צריך להביא פר לקרבן (בשאר איסורים) ופר ושעיר (באיסור עבודה זרה). **רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֵי פָרִים, וּבַעֲבוּדָה זָרָה - שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֵי פָרִים וְשְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֵי שְׁעִירִים, פֶּר וְשְׁעִיר לְכָל שְׁבָט וְשְׁבָט, פֶּר וְשְׁעִיר לְבֵית דִּין** רבי שמעון סובר כמו רבי יהודה, שכל שבט צריך להביא קרבנות בנפרד (פר או פר ושעיר), אך הוא מוסיף ואומר, שביית הדין עצמו צריך להביא גם הוא קרבנות בנוסף על מה שמביאים השבטים, לפי שאין הם מתכפרים בקרבנות שמביאים השבטים. **הורו בית דין והתירו בטעות דבר איסור, וְעָשׂוּ** ועברו על האיסור **שְׁבַעַה שְׁבָטִים** שהם רוב השבטים (מתוך שנים עשר השבטים) אע"פ שמבחינה כמותית הם לא רוב ישראל, **או רבן** היינו רוב עם ישראל אע"פ שהם לא רוב השבטים, **על פיהם** על סמך פסיקת בית הדין - **מְבִיאִים** בית הדין **פֶּר** פר העלם דבר, **וּבַעֲבוּדָה זָרָה** ואם התירו מאיסורי עבודה זרה, **מְבִיאִין פֶּר וְשְׁעִיר** פר לעולה ושעיר לחטאת; **דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר** שכמו ברישא סובר, שאם עשו רוב הקהל על סמך פסיקת בית דין, בית דין הוא זה שצריך להביא את הקרבנות ולא הציבור. **רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: שְׁבַעַה שְׁבָטִים שְׁחָטָאוּ** אותם שבעה שבטים שעברו על האיסור - **מְבִיאִים שְׁבַעַה פָרִים** כל שבט מביא פר בעצמו, **וְשָׂאָר שְׁבָטִים שְׁלָא חָטָאוּ** אע"פ שלא חטאו - **מְבִיאִין עַל יְדֵיהֶן** כל שבט בפני עצמו מביא **פֶּר** לקרבן, **שָׂאָר אֵלוּ שְׁלָא חָטָאוּ מְבִיאִין עַל יְדֵי הַחוּטָאִים** בגלל אותם אלו שחטאו שהם רוב השבטים או שהם רוב ישראל. **רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: שְׁמוֹנָה פָרִים, וּבַעֲבוּדָה זָרָה - שְׁמוֹנָה פָרִים וְשְׁמוֹנָה שְׁעִירִים, פֶּר וְשְׁעִיר לְכָל שְׁבָט וְשְׁבָט, וּפֶר וְשְׁעִיר לְבֵית דִּין** שסובר רבי שמעון שרק אותם השבטים שחטאו צריכים להביא קרבן ובנוסף בית הדין עצמו צריך להביא קרבנות, לפי שאינם מתכפרים בקרבנות שמביאים השבטים שחטאו. **הורו בית דין שְׁלֵשׁ אֶחָד מִן הַשְּׁבָטִים** אם התיר בית דין השייך

רבינו עובדיה מברטנורא

מביאין פר - האמור בויקרא "והקריבו הקהל פר".

ובעבודה זרה מביאים פר ושעיר - ואם הורו להתיר באיסור עבודה זרה, מביאים פר ושעיר האמור בפרשת שלח לך, "ובי תשגו ולא תעשו את כל המצות האלה", מצוה שהיא שקולה כנגד כל המצות, היו אמר זו עבודה זרה, וכתוב התם (שם ט"ז) "והיה אם מעיני העדה נעשתה לשגגה ועשו כל העדה פר בן בקר אחד לעולה וגו' ושעיר עזים אחד לחטאת". ורבי מאיר סבר, האי "והקריבו הקהל פר" האמור בויקרא, בשגגת שאר עבירות, וכן "ועשו כל העדה פר ושעיר" האמור בשלח לך בשגגת עבודה זרה, הקהל שהורה בלבד הן המביאים אותם, והן בית דין הגדול. **שנים עשר שבטים מביאין** - דסבר רבי יהודה כל שבט ושבת אקרי קהל, שנאמר (דברי הימים ב כ') "ויעמוד יהושפט בקהל יהודה". **שלושה עשר פרים** - דסבר רבי שמעון שאין בית דין ששגגו בהוראה מתכפרים בפרים ושעירים של השבטים, אלא חייבים להביא פר ושעיר לעצמם. **שבעה שבטים** - שהם רוב מנין של שבטים, אע"פ שהן מיעוט ישראל. או רוב מנין ישראל, ואע"פ שהיו ממיעוט מנין השבטים. ואפילו עשה שבט אחד והוא רוב ישראל, מביאים כל שאר השבטים שלא חטאו על ידי אלו החוטאים.

שמונה פרים - דסבר רבי שמעון שאין אותן שלא חטאו מביאים על ידי החוטאים. והלכה כרבי יהודה.

ועשה אותו שבט - לעצמו, ואין כאן רוב מנין ישראל ולא רוב השבטים.

וחכמים אומרים אין חייבים וכו' - והלכה כחכמים.

לאחד משבטי ישראל (ולא בית הדין הגדול) דבר איסור, **וְעָשָׂה אוֹתוֹ הַשְּׁבֵט עַל פִּיהֶם** ואותו השבט שאליו שייך בית הדין עבר על אותו איסור על סמך פסיקת בית דינו - **אוֹתוֹ הַשְּׁבֵט** שעבר על האיסור **הוא חַיֵּב** להביא קרבן, **וְשָׂאָר כָּל הַשְּׁבֵטִים פְּטוּרִים** מלהביא קרבנות, **דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וְחַכְמַיִם אוֹמְרִים: אֵין חַיֵּבִין** להביא קרבנות, **אֶלָּא עַל הוֹרֵית בֵּית דִּין הַגָּדוֹל בְּלִבָּד** פסק שיצא בטעות מבית הדין הגדול ולא אם יצא מבית דין של אחד מהשבטים, **שְׁנֵאמַר (ויקרא ד, יג) "וְאִם כָּל-עֵדֶת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ", וְלֹא עֵדֶת אוֹתוֹ הַשְּׁבֵט** שמפסוק זה למדים שרק אם טעו בית הדין הגדול והתירו דבר איסור ועברו על האיסור רוב שבטי ישראל או רוב ישראל(כמותית), חייבים להביא קרבן, אך בפסיקת בית דין של שבט אחד לא צריכים להביא קרבן.

*כאשר טעו בית דין והתירו אחד מאיסורי עבודה זרה צריכים להביא פר לעולה ושעיר לחטאת לעומת אם טעו והתירו בשאר איסורי תורה שצריכים להביא פר בלבד. דבר זה נלמד ממה שכתוב "וכי תשגו ולא תעשו את כל המצוות האלה" (במדבר טו, כב) ולמדו חכמים שפסוק זה מדבר על איסור עבודה זרה ששקול כנגד כל המצוות, ובהמשך הפסוקים נכתב "ועשו כל העדה פר בן בקר אחד לעולה... ושעיר עזים אחד לחטאת" (שם, כ"ד) ומכאן נלמד שאם התירו בטעות אחד מאיסורי עבודה זרה צריכים להביא פר לעולה ושעיר לחטאת.